

Tuto knihu jsem četl poprvé, když mi bylo 13 let. Pak jsem ji zasunul někam do šuplíku v paměti a vyplavala z ní až poté, co jsem napsal pár jiných knih já sám. Snažil jsem se ji najít v knihkupectvích, ale od té doby ji nikdo nepřelozil ani nevytiskl. Bulwer Lytton (celým jménem Sir Edward George Earle Bulwer-Lytton, 1st Baron Lytton of Knebworth) je zřejmě i dnes ne příliš zajímavý a ne příliš výrazný autor. Ano. Asi i proto, že při četbě jeho knih je nutné mít zbystrěný nejen mozek ale i srdce. Obě dvě schopnosti současný člověk v době mobilních telefonů a televize moc nepoužívá. Dokonce ani malé děti už nemají tak jasný a bystrý vhled díky tomu, že od nejtětlejšího mládí spolu s mateřským mlékem z plastové láhve jim rodiče do ruky vtisknou tablet, aniž by se dál zajímali o čerstvě uvězněnou duši v lidském těle. A tak se všichni více a více přibližují tomu prázdnému fantomu, o kterém je celý tento příběh.

Proto mne napadlo, a zkusím tu práci dokončit, převyprávět celý příběh Sira Edwarda a posunout jej současnou mluvou do dnešní doby věren jeho závěrům uvedeným v jeho předmluvě.

Ano, jsem si vědom, že pánové Jacques Bergier a Louis Pauwels ve své knize Jitro kouzelníků tvrdí, že „brak“ a „chorobné myšlenky okultistů“ podporovaly vznik nacizmu a jako příklad uvedli právě Bulwera Lyttona. Pokud to bylo míněno vážně, pak mi nezbývá, než oba dva autory považovat za polovzdělané nebo zcela nevzdělané novináře, kterých se dnes hemží stovky a tisíce a dokončují destrukci již tak chabých mozků svých spoluobčanů. Neznalost a amatérská drzost vydávat vlastní bludy za obecní pravdy je vlastní většině současných novinářů. A těm pár profesionálům zase snaha po senzacích podřezává větve serióznosti. Nic není dál od nacizmu a jeho idejí než myšlenky sira Edwarda (tedy pana Bulwer-Lyttona). A to bez ohledu na fakt, že na základě jeho beletristické knihy Budoucí lidstvo se Hitler snažil se svým okultistický týmem objevit tajemnou sílu vril. Stejně asi jako nelze autorovi podsouvat zkázu Pompejí na základě toho, že stejnojmennou knihu napsal. Ostatním okultistům nehodlám dělat advokáta, ale příběh Podivuhodné historie - není ani červená knihovna a podle mého názoru ani brak. Ale krásná studie o tom, že pokud se z hmotné schránky vytratí podstata a zbude jen obal lakotně a bezohledně hledící na svůj materiální život a potřeby, nejedná se už o člověka. A jako zamýšlení pro těch pár, kteří možná pochopí, si myslím, že je dobré tento příběh převyprávět. Když jsem knihu dnes otevřel a přečetl si předmluvu pana Karla Weinfurtera a zjistil, že ji napsal roku 1917 a já se rozhodl pro převyprávění a začal jej psát roku 2017, trochu mne polilo horko. Náhody totiž neexistují. Dále následují předmluvy autora a následně i Karla Weinfurtera, které ke knize poměrně barvitě uvozují dost podstatně rozdílné chápání jak obsahu tak i formy z pohledu různých dob (přelom 18. a 19. století, kdy , Lytton román napsal a počátek 20. století, kdy byl přeložen) různých úrovní obecných znalostí a hlavně zcela různých priorit. Předmluva autora jako by sama omlouvala „pokleslou“ formu pojednání tedy románů. (!!! dnes se setkávám ve většině nakladatelství s tím samým názorem) a nadále vysvětluje i hlavní rysy postav. Třeba se současným čtenářům bude ta osoba, o které hlavně příběh je, zdát v naprosté opozici k původnímu záměru jako vyložené současná kladná postava. Kdo ví. Pak byla moje snaha zcela marná.

RS

Květen 2017

Tuto knihu jsem četl poprvé, když mi bylo 13 let. Pak jsem ji zasunul někam do šuplíku v paměti a vyplavala z ní až poté, co jsem napsal pár jiných knih já sám. Snažil jsem se ji najít v knihkupectvích, ale od té doby ji nikdo nepřelozil ani nevytiskl. Bulwer Lytton (celým jménem Sir Edward George Earle Bulwer-Lytton, 1st Baron Lytton of Knebworth) je zřejmě i dnes ne příliš zajímavý a ne příliš výrazný autor. Ano. Asi i proto, že při četbě jeho knih je nutné mít zbystrěný nejen mozek ale i srdce. Obě dvě schopnosti současný člověk v době mobilních telefonů a televize moc nepoužívá. Dokonce ani malé děti už nemají tak jasný a bystrý vhled díky tomu, že od nejtětlejšího mládí spolu s mateřským mlékem z plastové láhve jim rodiče do ruky vtisknou tablet, aniž by se dál zajímali o čerstvě uvězněnou duši v lidském těle. A tak se všichni více a více přibližují tomu prázdnému fantomu, o kterém je celý tento příběh.

Proto mne napadlo, a zkusím tu práci dokončit, převyprávět celý příběh Sira Edwarda a posunout jej současnou mlouvou do dnešní doby věren jeho závěrům uvedeným v jeho předmluvě.

Ano, jsem si vědom, že pánové Jacques Bergier a Louis Pauwels ve své knize Jitro kouzelníků tvrdí, že „brak“ a „chorobné myšlenky okultistů“ podporovaly vznik nacizmu a jako příklad uvedli právě Bulwera Lyttona. Pokud to bylo míněno vážně, pak mi nezbývá, než oba dva autory považovat za polovzdělané nebo zcela nevzdělané novináře, kterých se dnes hemží stovky a tisíce a dokončují destrukci již tak chabých mozků svých spoluobčanů. Neznalost a amatérská drzost vydávat vlastní bludy za obecní pravdy je vlastní většině současných novinářů. A těm pár profesionálům zase snaha po senzacích podřezává větve serióznosti. Nic není dál od nacizmu a jeho idejí než myšlenky sira Edwarda (tedy pana Bulwer-Lyttona). A to bez ohledu na fakt, že na základě jeho beletristické knihy Budoucí lidstvo se Hitler snažil se svým okultistický týmem objevit tajemnou sílu vril. Stejně asi jako nelze autorovi podsouvat zkázu Pompejí na základě toho, že stejnojmennou knihu napsal. Ostatním okultistům nehodlám dělat advokáta, ale příběh Podivuhodné historie - není ani červená knihovna a podle mého názoru ani brak. Ale krásná studie o tom, že pokud se z hmotné schránky vytratí podstata a zbude jen obal lakotně a bezohledně hledící na svůj materiální život a potřeby, nejedná se už o člověka. A jako zamýšlení pro těch pár, kteří možná pochopí, si myslím, že je dobré tento příběh převyprávět. Když jsem knihu dnes otevřel a přečetl si předmluvu pana Karla Weinfurtera a zjistil, že ji napsal roku 1917 a já se rozhodl pro převyprávění a začal jej psát roku 2017, trochu mne polilo horko. Náhody totiž neexistují. Dále následují předmluvy autora a následně i Karla Weinfurtera, které ke knize poměrně barvitě uvozují dost podstatně rozdílné chápání jak obsahu tak i formy z pohledu různých dob (přelom 18. a 19. století, kdy , Lytton román napsal a počátek 20. století, kdy byl přeložen) různých úrovní obecných znalostí a hlavně zcela různých priorit. Předmluva autora jako by sama omlouvala „pokleslou“ formu pojednání tedy románu. (!!! dnes se setkávám ve většině nakladatelství s tím samým názorem) a nadále vysvětluje i hlavní rysy postav. Třeba se současným čtenářům bude ta osoba, o které hlavně příběh je, zdát v naprosté opozici k původnímu záměru jako vyložené současná kladná postava. Kdo ví. Pak byla moje snaha zcela marná.

RS

Květen 2017

Pochybovat a být schopen úžasu
znamená uznávat vlastní nevědomost.
Proto také ten, který miluje vědění, je v
jistém smyslu i milovníkem
mýtů a záhad, protože základem mýtů
je úžas a zázračnost.

Sir W. Hamilton, Přednášky o
metafyzice II, str.78

PŘEDMLUVA AUTORA

Z mnoha věhlasných myslitelů, které dala francouzská škola osmnáctého století filosofické soustavě, která je budována pouze na rozumových základech, vyzdvihuje jeden z nejnadanějších Victor Cousin na Maien de Birana jako na filosofa nejoriginálnějšího. V jeho přerodu lze spatřit změnu, která se děla potichu a nevědomky vlastně i při změně Evropy jako celku v průběhu celého osmnáctého století. De Biran začal svou éru slepou vírou v Condillaca a materialismus. Je jako duch, který se zuby nehty snaží objasňovat pravdu se sveřepou svědomitostí a přitom roste uprostřed přemítání o záhadách a jevech, které teoriemi Condillaca nejde vysvětlit. On se totiž odvolává pouze na své smysly. Je pak nucen připojit k životu animálnímu- který je charakterizován potřebami těla, puďy, pohyby a fyzikálními a chemickými procesy i život druhý, který nazývá lidský, a ze kterého vychází svobodná vůle a sebevědomí. Tím přichází ke spojení ducha s hmotou, ale pořád mu něco chybí. Nějaký klíč ke smyslu, k zázraku, který ani jedna z úrovní sama o sobě není schopna vysvětlit. A tak dochází tento velký myslitel k třetí substanci lidské existence a to k lidské duši.

„Nejsou tu,“ říká tento filosof na konci svého posledního a nejvznešenějšího díla,“ pouze dva principy, které v člověku stojí proti sobě, ale jsou tu principy tři. V každém člověku je trojí život a tři řády nebo trojí druh schopností i potřeb. A i když by měly být všechny v harmonii a souladu, stále zbývá jeden vyšší rys a přirozenost, který zpravidla nebývá uspokojen. Ten rys , který nám vnitřně umožňuje cítit pravdu, že je ještě jiné štěstí, jiné znalosti a jiná dokonalost nad veškerým lidským štěstím, veškerým lidským věděním i nad veškerou rozumovou či morální dokonalostí, kterou je člověk a lidstvo schopno.“

Protože však filosofie stejně jako román vychází z materie tak subtilní, že ji lze považovat za absolutní abstrakci, která je abstraktní natolik, že ji můžeme považovat skoro za zázrak, pak i románový příběh Podivné historie, kdy laický zbloudilý hrdina tohoto románu, který jde svou cestou s nejbázněnějšími nápady, může dojít stejného cíle , jako badatel zkoumající filosofii vědeckými metodami. Tomu však výzkum přinese zjevně velkolepější zážitky a zkušenosti, než jaké by mohla fantazii poskytnout pouhopouhá románová fikce. De Brian tento cíl popisuje takto:

„Vztahy, které existují mezi těmito třemi životy, které jsou žity v člověku, lze podrobit analýze, ale i když tyto úvahy patří mezi nejkrásnější a vzrušující, náleží také mezi ty nejobtížnější. Filosofie stoiků nám ukazuje, jak může být vše v životě povzneseno k nejvyššímu stupni. Avšak tento způsob uvažování se vzdaluje chápání života jak pouhé animální existence a zcela se jí nedostává jakéhokoliv duchovního rozměru. Pouze křesťanství obsahuje celého člověka. Neznetvořuje žádnou stránku jeho povahy a bere v úvahu jak jeho slabosti tak i poklesky aby jej vedla k cíli za současného vysvětlování vyšší síly.“

Věty, které jsem zde citoval obsahují i jeden z cílů, kvůli kterému jsem tuto povídku napsal. A uvádím je zde jen proto, abych uznal nikdy nedoceneně závazky, které by měli uznat i ti nejvážnější a nejhlubší myslitelé

vůči spisům třeba i toho nejlehčího rázu, protože to byla ta fantasknost, která je vybudila buď k oponentuře a zatracení nebo k prokázání právě té fantasknosti.

V této knize však píše román, který by neměl člověka nutit k otevírání encyklopedií, nechci konstruovat pojednání které bude spíš vypadat jako učebnice. Právě proto je román prostředím, které může „oděno do pohádkové fikce“ sdělovat „závažné pravdy“.

Dovolím si předpokládat, že mi nikdo nebude vyčítat použití některých zázračných fikcí, které byly jsou a budou výsadou beletrie.

O epice jako o nejvyšší formě romantické slovní tvorby kdysi řekli kritikové, že je pro ni nadpřirozeno- tedy fikce nezbytná. A rodákům Shakespeara stejně jako tomu pokolení, které stále studuje záhady Goethova Fausta nemusím vysvětlovat, že i drama se chopilo též výsady jako epika. Román a vůbec próza má svoje dědické právo na říši tajemna. A zájem o tajemné věci a děje můžeme najít i v nejranější tvorbě, kterou současná literatura převzala a které možná vzniklo už ve ztracených povídkách z Miléty a právo takovéto zájmy probouzet je nezadatelné románové próze již od dob Telemachovy epopeje přes půvabné fikce o Undině až k velkolepým satirám v Gulliverových cestách. Ano a nyní až k zázračným žvlům, poměrně obyčejným, které teď chrání před zapomenutím hrad Otranto a starý anglický baron.

Pravou příčinou, proč jsou nadpřirozené jevy nepostradatelné při koncipování epických básnických výtvorů, se mi zdá že je bez právě oněch zákmitů nadpřirozena by člověk pozbyl svoje člověčenství a že by i příroda ztratila své kouzlo.

Již zmíněný spisovatel, o kterém se současná kritika vyjadřuje jako o hlubokém a zbožném mysliteli říká:

„Je snad hloupé přiznat, že věříme v Boha ne snad z důvodu, že je skrytý ve všem kolem nás, nýbrž na základě toho nadpřirozeného, co je skryto v samotném člověku, a čím jediným se člověk může přesvědčit o jeho existenci?

- Člověk projektuje Boha, protože člověk se povznáší svým rozumem nad přírodu a mocí svého rozumu si sám sebe uvědomuje jako síly nejen nezávislé na přírodě, ale mnohdy stojící proti ní a také síly schopné odporovat přírodě, přemáhat ji a ovládnout ji.

Pokud bude čtenář věnovat pozornost výše uvedenému důkazu, ze kterého jsem uvedl jen špičku ledovce, myslím si, že uvidí hlubší důvody, které mne vedly k použití fikce a nadpřirozených jevů, než pravidla, která nadiktovali kritikové jako objevy tohoto století. Objeví také, že bez použití těchto fikcí by bylo velmi pracné možná nemožné se podívat na přírodu právě oním vnitřním smyslem člověka, aby mohl spatřit to, co je za ní a nad ní. Ale na druhou stranu spisovatel nemůže použít z pramenů nadpřirozena více hrůzy a utrpení, než je potřeba k probuzení zvědavosti v době, ke které se svým slovem obrací.

V našich mozcích je v současné době (pozn. předmluvu psal Lytton v roce cca 1860) zakódovaná potřeba ve všem hledat příčinu. Současní lidé se neradi radují z nadpřirozeného jako dětská duše z minulých časů. Řeknu třeba: „To je velmi neobvyklé,“ a vzápětí dodají „a jaké to má vysvětlení?“. Jestliže jsem si jako autor vypůjčil od vědy některé poznatky, předpokládám že žádný myslící čtenář a už vůbec ne žádný vědec, nebude považovat tyto závěry za útok. Vzal jsem tyto výňatky právě jen proto, abych pomoci posledních objevů vědy dokreslil rámeček děje.

Samozřejmě podle pochopitelných uměleckých pravidel musím příběh vypravovat s největší věrohodností a upřímností. Nemohu přece vypravovat příběh, ze kterého je patrné, že mu sám vypravěč nevěří. A když nakonec čtenář skrz mlhu příběhu uvidí to, co jsem mu chtěl příběhem nakreslit: V prvé řadě obraz přírody smyslné, bezduché, takové jakou ji chápe materialista. Za druhé obraz rozumu, který zatvrzele odmítá jakékoliv disputace o duchovnu, protože pro něj neexistují materiální důkazy, čímž se vydává na cestu všemožných omylů a zmatků, než se mu podaří zakotvit v prosté víře spojující filozofa s dítětem. A za třetí obraz bloudícího snílka, ale čisté duše, která na této zemi hledá až příliš prostředky a postupy, jak oddělit duši od rozumu až sama hledáním rozum mezi hvězdami ztrácí.

Jestli je v následujících řádcích nějaká cenná pravda, musí každý čtenář zjistit sám. A pokud bude o všem pochybovat a každou takovou pravdu popírat, třeba i v tomto mém myšlenkovém procesu, může narazit na

svou vlastní pravdu, která jej potěší.

„Většina Aesopových bajek- praví Montaigne ve svém rozkošném pojednání „O knihách“- má různý smysl i výklad a a mythologové zvolili ten, který se s onou bajkou nějak dotýká. Ale většinou jsou to jen první výklady, které se samy nabízejí, proto musí být jen povrchní. Ale ty jiné, které tu jsou také, jsou mnohem životnější, důležitější a niternější, ale k těm se mythologům proniknout nepodařilo a,“ dodává Montaigne „stejně jako mně“.

ÚVOD PŘEKLADATELE (Karel Weinfurter 1917)

Většina čtenářů bude číst tuto knihu pro svou zábavu jako kterýkoliv jiný román nebo novelu. a třebaže mnohým z čtenářů se budou události zdát podivné a fantastické, možná nápaditější než příběhy jiných knih, přece jen v něm nezanechají hlubší stopu a zanedlouho na ně zapomen. Možná někdy o nich řeknou, že to bylo romantické a divné.

Ať mi to tito čtenáři nemají za zlé, ale nejsou to oni, pro které píši tyto řádky. Mluví zde pouze k těm, kteří v duši cítí, že kromě pozemského života a kromě viditelné formy jsou ještě jiné formy existence za oponou našich smyslů.

Takových čtenářů nebude mnoho, ale právě u nás v Čechách snad poměrně mnohem více, než jinde- díky osudové nutnosti. Těto hrstce duší, které vesměs prošly ostnatými branami utrpění- jedni jen některou, jiní mnohými- chci říci, že tato kniha mluví ve fiktivní formě o nejvyšších pravdách, dnes ještě zakrytých lidskému rozumu, ale zjevených lidskému citu.

Napsal jsem „dnes ještě“, možná zítra to již tak nebude (píši tyto řádky v září roku 1917), neboť žijeme v době, kdy započaly změny a převraty hlásané a dávno zjevené již před tisíciletími v dobách, kdy celá Evropa byla ještě mrtvou pouští a kdy přes místa, kde dnes stojí velké metropole se proháněli diluviální tvorové.

Těm duším pouze napovídám, aniž bych chtěl být poslem nových pravd a nauk (pravda je přece tak strašně stará), že je podle názorů těch, kteří v ě d í, blízko doba, kdy bude lidský duch donucen vykročit na jiné cesty a jinými směry, než dosud. Doba, kdy zapomenuté pravdy uložené doposud v mýtech, bájích a pohádkách a zejména tlejících také v dávných rukopisech a středověkých svazcích knihoven (zejména tajné knihovny Vatikánské a knihovny cařihradské, již po staletí nepřístupné) budou zjeveny a kdy dnešní vrcholné vítězství a objevy exaktní vědy, ve které se hledá neochvěvnost a stabilita, ale která se přesto mění každou hodinu, budou zapomenuty jako jitrní obláčky minulého jara.

Dnešní světová válka objevila již nesčetně klamů. Ukázala nám klam „civilizace“, „morálky“ i faleš „lidského pokroku“. Další klamy, zdá se, budou se před očima pozorných pravděpodobně hroutit i nadále. a není tak pevný sloup, který by obstál v úderech, které již v dálce duní.

Těm duším, které tuší, že se něco blíží, nikoliv něco světského ale něco čistě duchovního rázu, bych chtěl jen připomenout, pokud to už samy nevytušily:

Králem je myšlenka a hmota je jen sluhou. Jenom myšlenkou je možné všeho dosáhnout a ne hmotnými skutky, protože ty jsou pouze důsledkem myšlenky, stejně jako je myšlenka matkou hmoty. Kdo tento jednoduchý zákon, zjevovaný nejstarší symbolikou (a také nesčetnými příslovími) dokáže prožít a plně pochopit, stane se bezvýhradně vládcem svého osudu.

Tolik všeobecně.

A vzhledem k Bulwerově práci, kterou teď překládám v době tak pohnuté, musím jen podotknout, že autor nucen požadavky své doby a svým vlastním postavením neměl odvalu sdělit ve své předmluvě plnou pravdu. Z jeho předmluvy je zřejmé, že se omlouvá jak za námět románu, tak za jeho formu i za použití okultních a mystických myšlenek. Kdo však čte jeho román „Zanoni“ a kdo přečte i toto dílo, zajisté uzná, že pan Bulwer

Lytton nejen ovládl velkou literaturu, pojednávající o tajných vědách, tehdy však přístupných, ale že i on sám byl v nitru proniknut těmito naukami, protože jinak by nemohl v tomto díle dojít k filosofickým a morálním závěrům, které nám předkládá. Jen ten, kdo věnoval mnoho hodin bádání a rozjímání o těchto hlubokých pravdách, dovede pochopit hloubku a dosah myšlenek v obou zmiňovaných dílech, která se dle mého názoru navzájem doplňují. A pokud ještě navíc dokázal s lehkostí vlastní jen velkému duchu udržet čtenářovu pozornost i uměleckou úroveň, svědčí to o jeho geniálnosti.

V následující knize je mnoho myšlenek. Některé je dobré brát doslova, jiné zas jen symbolicky. To také říká ve své předmluvě sám autor, ač to umně zakrývá jiným závojem. Bude tedy zcela na čtenáři, aby uhodl, pokud je jeho srdce otevřené, kde je doslovná pravda a kde je symbolika. Ne nadarmo jsem na začátku zmiňoval, že myšlenka je králem.

Bulwer velmi dobře znal umění psát mezi řádky. A kdo přijde na jeho znakovou mluvu (obyčejnému oku neviditelné), uchrání se v budoucnosti, možná ne tak vzdálené, mnohého zla a dokáže se obrnit a vyzbrojit tak, aby nezůstal jen mezi „povolánými“. Na vysvětlenou jenom dodávám, že příští vývoj lidstva se bude pohybovat po strmé křivce do výše. Ale křivkou vyššího řádu. Další evoluce lidstva povede podle všech známek k vývinu nových sil a nových schopností, jejíž působení bude však na jiné úrovni, než na které se pohybují dosavadní schopnosti. Jen čas rozhodne, jestli jsou tyto dohady správné.

Na Královských Vinohradech , v září 1917

Karel Weinfurter

PODIVNÁ HISTORIE

DÍL I.

Kapitola 1

Roku 18-- jsem se usadil s lékařskou praxí v jednom velmi velkém a bohatém anglickém městě, které budu označovat počátečním písmenem L. Byl jsem sice ještě velmi mladý, ale věhlas a odbornou reputaci jsem si získal odbornou publikací, která byla svým námětem první ve svém oboru a odbornou veřejností byla přijata velmi vstřícně. Studoval jsem lékařskou fakultu v Edinbugu a následně v Paříži a z obou těchto renomovaných škol jsem si přinesl jak chválu profesorů, tak i většinu znalostí, které mohou zajistit celou životní dráhu lékaře. Byl jsem jmenován členem lékařského kolegia a strávil jsem na stáži v nejrenomovanějších nemocnicích a klinikách po celé Evropě několik let. Chtěl jsem se pak vrátit a usadit se v Londýně samozřejmě se soukromou praxí. Nicméně osud tomu chtěl jinak a já se na jedné horolezecké výpravě v severních Tyrolích v Itálii setkal v malé vesničce bez spojení a v zimě s člověkem, který měl akutní zápal plic. Telefon tam tehdy neexistoval a mně nezbylo tedy nic jiného, než o něj pečovat dokud nepoleví třeskutá zima nebo dokud se pacient nezlepší natolik, že bude schopen transportu. Po necelém týdnu, kdy jsme byli zapadáni sněhem a závějemi se mi víc štěstím, než použitými léky podařilo dotyčného přivést zpět k normálnímu životu. Jaké bylo moje překvapení, když se z nemocného vyklubal kolega a autor, z jehož zkušeností patologa jsem část své práce čerpal. Julius Faber byl patologem v onom městě L..., kde se narodil a které nechtěl opustit. Ale jeho pověst jej samozřejmě předcházela široko daleko.

A tak jsem se potkal s člověkem, který byl nevědomky zakladatelem mého úspěchu. Po dobu, kdy se nemohl hnout ani mluvit a já se o něj staral si na mne zvykl jako na syna a zdálo se,

že si mě i oblíbil. Možná že bylo i důvodem to, že byl bezdětný a sám. Měl sice synovce, který zdědí jeho nemalý majetek, ale ten k medicíně neměl žádný vztah, takže když měl dědice pro jedno, cítil ve mě možného dědice a pokračovatele druhého, tedy svého díla i praxe. Ta myšlenka jej posedla a tak jsem souhlasil s tím, že budeme v pravidelném kontaktu buď písemném nebo telefonním a že budu o možnosti, že bych převzal jeho praxi vážně uvažovat. Myšlenka, že se stanu dědicem menšího lékařského impéria byla sice lákavá, ale zas mne vzdalovala od mého původního záměru usadit se s praxí v Londýně. Několik měsíců jsme si psali, až jednou mě doktor Faber překvapil razantním požadavkem, který podložil tím, že je již hodně starý a že chce přenechat praxi někomu zdatnému co nejdřív. Měl samozřejmě na mysli mne. Začal tvrdit, že stárne, ač jsem na jeho zdravotním stavu ani energii, se kterou jsme spolu konverzovali, nezjišťoval nic závadného. Přesvědčoval mne, že jeho pacienti si zaslouží dobrou péči a že už si dál nehodlá nechat platit za své služby, že už vlastně své pacienty považuje za své děti a jejich léčbu za své poslání. Věděl jsem, že mu na penězích nezáleží, ale jeho nápad byl poněkud pošetilý. Jak bych převzal praxi aniž bych si účtoval za své služby? Také jsem mu to řekl, ale on mi vysvětlil, že vše, co se týká jeho lékařské praxe je postaveno majetkově zvlášť a odděleno od jeho ostatních aktivit a že celou tuto horu včetně patentů a výnosů z licencí na léčiva bych za dva roky bezplatně převzal. Byl jsem mladý, a tato nabídka byla natolik lákavá, že se nabízím jednou za život. Navíc nejlákavější bylo, že se o mne zajímá jako o pokračovatele tak známá a prominentní osoba v lékařství. V této době mého mládí se zpravidla volila víc sláva a uznání, než okamžitý majetek, a tak i mne zlákal pocit, že někdo z tak velkomyslným pocitem mi umožní získat věhlas aniž bych byl nucen absolvovat praxi v hlavním městě. Nabídl mi, že mi bude

praxi předávat po dobu dvou let a pak se úplně stáhne do ústraní a bude si hledět jen svých koníčků a odpočinku.

Odešel jsem tedy do města L a přijal velkorysou nabídku doktora Fabera. Než skončily ty dva roky, myslím si, že moje úspěchy ospravedlnily volbu mého přítele, za kterou sklídil nejednu kritiku ze stran kolegů a odborné i laické veřejnosti a za jeho vydatného přispění moje úspěchy dosáhly tam, kam jsem se neodvážil ani doufat. Byl jsem velmi hrdý, že jsem mohl provést několik úspěšných prvooperací a vyléčit tím své pacienty, aniž bych ztratil jediný život. V životní dráze lékaře je nejzávažnější věc, když mu štěstěna přinese věhlas a uznání již záhy a on získá tu důvěru jak pacientů, tak i kolegů, které si normální cestou většina lékařů vydobude až po velmi dlouhé době praxe. Možná k onomu úspěchu přispěly i jiné okolnosti, které neměly nic společného s umem nebo praxí lékaře. Byl jsem ochráněn před podezřením, že jsem šarlatán nebo medicínský dobrodruh honící se za penězi a slávou už jen tím, že jsem pocházel z bohatého a starého rodu (z jedné kdysi tak mocné větve rodiny Fenwicků). A naše rodina vlastnila po několik staletí krásný a bohatý statek ve vedlejší Windermeru. Jakmile jsem dosáhl plnoletosti, zdědil jsem tento statek a okamžitě jej prodal, abych uhradil dluhy po otci, který měl jako známý starožitník a sběratel velmi finančně náročné hobby. Z prodeje zbyl dostatečný obnos i po úhradě dluhů, který by mne uživil jen z výnosů i kdybych neměl příjmy z lékařské praxe. Díky tomu, že jsem uhradil dluhy svého otce, získal jsem pověst poctivého a nezištného, a vždy do té doby vedla v Anglii k tomu, že se obecenstvo smíří s rychlým úspěchem a závist se rozvine jen maličko. Spolu s mými lékařskými úspěchy a pověstí jsem si tedy vydobyl takové společenské postavení, které mne podporovalo a zároveň tlumilo onu závist, která obyčejně úspěchy ničí nebo je

alespoň nechá náležitě zhořknout.

Doktor Faber se vzdal praxe přesně tak, jak slíbil na konci druhého roku mého pobytu v L. Navzdory svému tvrzení o chatrném zdravotním stavu se naopak rozhodl cestovat. Byl silné tělesné konstituce a jeho cesty byly dál a dál a naše korespondence byla méně a méně častá, až jednoho dne ustala úplně.

Pokud se týkalo mé praxe a provoz dalších zdravotních zařízení, měl jsem úspěch od začátku. Nebylo to nijak obtížné navázat na hvězdnou třicetiletou dráhu svého předchůdce. Přesto se díky tomu, že jsem byl již jen sám bez doktora Fabera, začaly zvedat hlavy konkurentů. Jedním z nejaktivnějších byl jistý doktor Lloyd. Byl to velmi temperamentní muž, ohnivý ve svých výrociích, o kterých mnozí říkali, že neztrácí ducha. Můj názor však byl, že je otázkou, jestli je duch přítomen tam, kde dost často chybí správný úsudek. Byl také vědecky aktivní, pokud můžeme za vědeckou aktivitu považovat činnosti, kde chybí důkladnost. Přesto se mu nedá upřít velká dávka chytrosti. Byl z těch chytrých lidí, kteří jsou natolik těkaví, že se nejsou schopni plně pohroužit do své práce jako svého poslání. Patřil k těm lidem, kterými se bohužel pomalu zaplňuje náš svět, kteří svou práci vykonávají jako nutnou rutinu, ale jejich myšlenky a tužby je vedou k jiným věcem, které je lákají podstatně víc. Proto bývají takoví lidé ve svém oboru nepřilíš vynalézaví, ač v jiných věcech zejména pokud je nevykonávají jako práci, jsou vynalézaví aktivní až k výstřednostem. Stejně tak jsou ochotni okamžitě uvěřit výstřelkům módy nebo posledních neověřených výzkumů i ve svém oboru a zamilují se do postupů nebo medikamentů a s chorobou vášní je aplikují. Tato vášeň je zcela cizí běžnému vědeckému přístupu, který zkoumá napřed všechny stránky s chladným pohledem a přijímá a aplikuje až po dokonalém zvládnutí a seznámení se z celou škálou dopadů

a dalších studií.

Doktor Lloyd byl uznávaný přírodovědec ještě předtím, než se stal praktickým lékařem. Začínal z chudých poměrů a jeho dalším způsobem obživy ještě předtím, než se stal lékařem, byla zvláštní zoologická zahrada vytvořená z vycpaných exponátů různé fauny, kterou doktor Lloyd vášnivě každým rokem rozšiřoval. Je zřejmé, že počáteční kariéra doktora Lloyda nebyla nijak závratná a do své pozice se dopracoval po dlouhých letech a mnohdy i díky tomu, že byl spíš víc všemi oblíbený než schopný.

Společnost v městě L se tehdy dělila na dva společenské okruhy. Jeden okruh ovládali podnikatelé a úspěšní a zámožní soukromníci a druhý okruh postavený na tradici privilegovaných šlechtických rodin, které obývaly onu část města nad tržištěm, která se nazývala Abbey Hill. Tito dalo by s trochou nadsázky říci aeropágové dbali o vdovy a dcery měšťanů, díky kterým město L tak vzkvétalo, asi obdobně, jako kdysi dámy z Mayfairu a Belgrave bděly nad ženami z Bloomsbury a Marylebonem.

Abbey Hill nebyl bohatý, ale čerpal svou moc soustředěním různých pomůcek čerpaných z různých druhů tradiční protekce. Abbey Hill měl vše své vlastní a nikdo jiný pro Abbey Hill nemohl pracovat. Měli své údržbáře, své cukráře, řezníky a nikdy neobjednali nic, z jiné části města. Obchody na Abbey Hill možná nebyly nejlépe zásobené, ale působily okázalým opovržením nad zbytkem města. Pokud někdo z jiné části města přišel do obchodu, dostalo se mu sice seriózního, ale lehce přezíravě opovržlivého přijetí, aby si návštěvník náležitě uvědomil, že se mu činí zcela nezasloužené dobrodiní, když není možné s ním veřejně opovrhovat.

Dámy z Dolního města (jak byla část pod Abbey Hillem nazývána již z dob tak dávných, jak by tomu bylo odjaktěživa) navštěvovaly krámky v Abbey Hill s posvátnou úctou a opouštěly

je s výrazy až exaltovanými. Protože v přítmí oněch starobylých tradičních zdí teprve poznaly, co je správné a co ne. Tedy to, co Abbey Hill schvaloval a naopak, co zaručeně zatracoval. V životě zejména pro určitý druh lidí znamená vědět od někoho jiného, co se má a co se nemá, velkou jistotu a do jisté míry i pohodlnost a dodává pocit, že jsme v právu ať nás toto přesvědčení stojí cokoliv. Takže tak rozhodoval Abbey Hill nejen o věcech mody, ale i dalších věcech, nad kterými si tradičně osoboval právo rozhodovat svou jemnou ale přitom nekompromisní rukou. Mezi jiným i o kvalitě lékařské péče a osobách lékařů povolených ale také zatracených. Tento zvyk se ale tradoval z dob, kdy můj předchůdce provozoval svou praxi a jeho um a věhlas donutil Abbey Hill poněkud slevit ze svých obyčejů. Ačkoliv byl můj předchůdce výslovně lékařem Dolního města, přednostou a ředitelem jeho nemocnice, domova péče o seniory a čestným primářem dalších několika ústavů, byl také rodinnými pouty spřízněn s nejpřednějšími měšťany a soukromníky, přesto jej Abbey Hill povolal, když se objevil nějaký případ ohrožující zdraví nebo i život vyšší společnosti v Abbey Hill. Od té doby, co se všeobecně vědělo, že Dolní město je domovem jednoho z nejslavnějších lékařů v celé zemi, Abbey Hill se blahosklonně rozhodlo, nepokořovat tuto celebritu jakýmkoliv soupeřem a shovívavě rozhodlo, že takový lékař, byť původem nedosahuje jejich výšin, je hoden péče i o občany Abbey Hillu .

Když můj předchůdce odešel na odpočinek, bláhově jsem očekával, že se Abbey Hill bude i nadále držet v zažitých kolejích a dál budu zastávat roli, která byla přiznána doktoru Faberovi, právě i díky jeho prohlášení, že jsem dostatečně úspěšný i vzdělaný, abych tuto poctu byl schopen přijmou. Moje domýšlivost byla podpořena i tím, že jsem již byl do mnohých rodin pozván na čaj, i to, že mnoho z členů jejich rodin mělo osobní zkušenost s mou praxí.

Avšak moje domyšlivost utrpěla poměrně silný otřes. Abbey Hill se decentně spíš postojem než veřejně vyjádřil, že nadešla doba, kdy by se měl vrátit ke svým pro jeden případ opuštěným tradicím, a že nadešla doba, kdy by měl místo dvorního lékaře Abbey Hill zastávat někdo, kdo sice může provozovat praxi v Dolním městě, buď z pohnutek filantropických nebo z nutnosti obživy, ale svou příslušnost k Abbey Hill skutečně vyjádří tím, že se zde i usídli.

Jistá Miss Brabazonová, stará panna nejistého věku, avšak s nepochybným a čistým rodokmenem, s malým jméním, o to větším nosem, o němž s velkým potěšením ráda poznamenávala, že je jasným důkazem jejího příbuzenského vztahu s Humpreyem, vévodou z Gloucesteru (se kterým opravdu velice často obědvala) byla vyslaná, aby se mne diplomaticky otázala, zda bych byl ochoten se nastěhovat do starobylého domu, stojícího na okraji Abbey Hillu. Tento dům kdysi obývali opati místního kláštera, proto se dodnes mezi místními označoval jako Opatský dům. Bylo zřejmé, že to, že stojí na okraji Abbey Hillu bylo směrodatné podle toho, jak Abbey Hill smýšlí i o mé maličkosti.

„Uznávám, že to je pro jediného člověka poměrně velký dům,“ řekla Miss Brabazonová se sladkým postranním a velmi výmluvným pohledem, až mne poplašila,“ avšak pokud by si člověk vašeho postavení a s vaším rodem Fenwicků zajistil tímto domem takové postavení mezi námi, nemusel by přeci nadále být sám, když se mu tedy nebude chtít, že?“

Možná jsem odpověděl až příliš příkře, než jak bylo třeba, že právě nepomyslím na to, že bych se stěhoval ze svého dosavadního domu a že pokud budou mé služby potřeba i na Abbey Hillu jsem jim plně k dispozici včetně institucí, které spravuji.

Za necelé dva dny se pak přestěhoval doktor Lloyd do Opatského domu a za necelý týden byl jmenován přednostou

lékařského domu v Abbey Hill. Tato volba byla sice provedena podle předpisů, ale bylo více než jasné, že za tímto zásadním rozhodnutím stojí vliv nejvyšší dámy z Abbey Hill s titulem : paní plukovníková Poyntzová.

„Doktor Fenwick,“ nechala se tato dáma slyšet,“ je vzdělaný, inteligentní mladý muž a samozřejmě gentleman každým coulem, avšak ve svém věku je poněkud povýšený, což by nebylo vhodné pro takovou funkci, jakou je bezesporu především péče o starousedlíky. Navíc je mezi námi nováček, a ještě jsme se dostatečně nepřesvědčili o jeho kvalitách, což je možná omluvitelné při hodnocení a výběru nových románů, nebo oblečení, ale nikoliv při věci tak tradičně závazné a důležité, jako je zdraví a život starousedlíků. Doktor Lloyd sice nemá tolik majetku a jmění, jako doktor Fenwick a nájem Opatského domu je nad jeho současné poměry, ale vyzvala jsem většinu vlivných rodin v Abbey Hill aby se se všemi zdravotními problémy obracely na nového lékaře z Opatského domu a pevně věřím, že i ostatní ze zbytku města „tam dole“, budou rádi následovat našeho příkladu a podpoří doktora Lloyda a jeho praxi. A tím bych považovala tuto otázku za vyřízenou.“ a tak také vyřízena byla.

Dr.Lloyd, který takto pevně uchopil podávanou pomocnou ruku, zanedlouho rozšířil vliv své soukromé praxe i vliv lékařského domu, na Abbey Hill, který tedy zrovna nebyl zlatým dolem pro praktického lékaře, ale i část podstatně výnosnějšího Dolního města.

Zatím jsem neměl důvod mu závidět, a také mne to moc netížilo. To, co mi ale přidělovalo větší a větší problémy byly naše neshody ohledně řešení nebo léčky některých případů. A na některých jsme se museli sejít a dohodnout, protože on byl hlavou lékařského domu a já zbylých institucí. Jeho diagnostické metody byly zastaralé a bránil se jakémukoliv pokroku a naše názory na ošetřování a léčbu byly spíše pravidelně v přímém rozporu. Jeho

vyšší věk jej vedl k přesvědčení, že bych měl ze slušnosti ustoupit, ale já jsem byl zvyklý aplikovat nejmodernější prověřené poznatky a nehodlal jsem ustoupit ani o píď.

Můj věhlas stoupal i mimo území města a častěji jsem dojížděl na stáže i do hlavního města. A moje ctižádost, která mi velela dosáhnout stůj co stůj uznání a velikosti svého předchůdce, mne vedla i k přesvědčení, že mi je lidstvo zavázáno a mělo by mi vyjádřit svůj vděk třeba i jen tichým oslovením a vzdáním holdu.

Nevím, jestli takové pocity vybudí příliš rychlý úspěch ve věku, ke kterému zpravidla nenáleží, nebo jde o vrozené dispozice, ale zdálo se mi, že u mne byl spouštěcím mechanismem rozvoje vlastnosti, která byla charakteristickým rysem mé povahy a tou byla pýcha rozumu.

Byl jsem sice pozorný a mírný ke svým pacientům, dokázal jsem se vcítit do jejich bolesti, byl jsem militantní až nepřátelský k opačným názorům i k těm, kteří je hlásali a které byly v rozporu s mými poznatky a mnohdy i jen teoriemi.

Zastával jsem nejmodernější přístup k vědeckým poznatkům, že to, co nelze změřit, není pravda. Tedy moje soudy byly přísně materialistické. Pohrdal jsem lidmi, kteří s vírou přijímali věci, které si nedokázali vysvětlit rozumem. Mou oblíbenou frází bylo, že vše se dá vysvětlit „zdravým rozumem“. Na druhou stranu jsem fanaticky obdivoval nové objevy a zcela jsem opomíjel fakt, že před každým novým objevem stojí napřed nápad a myšlenka, a naopak jsem zavrhoval každou novu myšlenku, která nebyla postavena na pevných základech materiálních pokusů a laboratorních zkušeností.

Tak jako jsem byl praktickým lékařem jak ze staré Broussaisovy školy, tak v názorech na svět a filosofii jsem byl rigidním zastáncem Condillaca. Věřil jsem, že nic není vrozené a že za všechny naše poznatky vděčíme přírodě a naší neomezené schopnosti poznávat.

Vliv církve a jejího učení jsem vždy přesně odděloval od exaktního vědění, a tak jsem nikdy nenapadal některé teorie plynoucí z až příliš zkosnatělého uplatnění církevních dogmat, ale odmítal jsem zásadně existenci duše jako třetího principu, který by mohl být shodně objeven jako mysl a tělo člověka.

Že by člověk mohl znovu obživit, jak se píše v Bibli, byla pro mne otázka pouze a jen víry a nikoliv rozumu. Takže jsem víru ponechal náboženství a a vytěsnil jsem ji ze svého vědeckého uvažování. Co by mělo vlastně obživit? Snad tělo? To, které je již několik chvil po pohřbení předmětem intenzivního rozkladu a mění se do jiných tvarů hmoty? Mysl? Ta , která je produktem organizace právě té hmoty, která tak rychle podléhá rozkladu? Ta mysl, která je stejným produktem organizace hmoty v těle stejně, jako když hudba je výsledkem organizace klapek, strun a ozvučné desky klavíru? Mysl následuje stejnou degeneraci jakou prochází tělo. A poškození mozku může v kterémkoliv věku najednou zničit i rozum , a to i kdyby to byl mozek Platona nebo Sokrata.

Ale ten třetí princip, ta duše? To něco, co údajně sídlí v těle a může tělo přežít? Kde by tedy byla duše ukrytá, když ji dosud nikdo neobjevil? Kde se schovává před slídivým okem anatoma? a kam se schová, když filosofové a psychologové ji nemohou jinak určit, než jako součást fungující mysli, tedy mozku? Mohu ji snad zredukovat na pouhý smysl pro morálku, který se mění podle výchovy, okolností, tělesné konstituce a místa zrození? Ale i smysl pro morální hodnoty může být zcela zničená pouhou horečkou a je lhostejné, jak morálně na výši byli lidé před onemocněním.

Tak jsem uvažoval v době, o které vyprávím. Byly to myšlenky převzaté a nepůvodní, ale také kontroverzní vůči platné morálce. Přesto jsem je hýčkal a podporoval, jako by to byly pravdy, které jsme objevil já sám. k oponentům jsem byl samozřejmě nesnášenlivý,

dokonce jsem je zavrhoval a opovrhoval jimi, jako lidmi, kterým se říká tmáři a nevzdělanci. Asi bych se ve svém přesvědčení dokonce i utvrdil, kdybych nadále pokračoval ve svých úspěších a svoje myšlenky vykládal spolu s těmi převzatými na přednáškách a sympoziích až bych svou osobnost vtisk do toho systému, který by mi na oplátku udělil i titul autority v té sektě, která definuje člověka jako život hmoty mezi zrozením a smrtí.

Možná že i to, co jsem nazýval pýcha rozumu, bylo zčásti dáno i mou konstitucí. Byl jsem sportovec a měl jsem vypracované tělo atleta. Dokonce jsem byl mezi sportovci Severních Atén uznáván pro nejedno vítězství v místních atletických soutěžích. Snažil jsem se svůj tělesný stav udržovat pořád na dobré úrovni, i když mi v tom soustředění a duševní práce úspěšně bránila. Přesto jsem se mohl kdykoliv spolehnout na svou sílu i obratnost. Proto jsem zřejmě podvědomě vyzařoval postoj jako obrněný rytíř z dávných dob, který se cítí v bezpečí ve své ocelové zbroji a je schopen zdolat celé houfy nepřátel. A tak pocit fyzické síly a rozumové převahy a ještě obě nasměrované na pomoc druhým, ze mne udělal pánovitého a mnohdy zpupného a namyšleného. Tyto moje chyby paradoxně neškodily mému povolání. Naopak, protože jsem svoje názory prezentoval navenek klidným a důstojným způsobem, který sice netoleroval odpor, ale navenek působil jako oáza uvědomění si vlastní hodnoty a sebejistoty, přitahoval ty spousty nejistých a o sobě pochybujících, kteří jsou tak rádi, když mohou zakotvit v přístavu rozhodnutí, která nemusí udělat sami.

Pochybovat a být schopen úžasu
znamená uznávat vlastní nevědomost.
Proto také ten, který miluje vědění, je v
jistém smyslu i milovníkem
mýtů a záhad, protože základem mýtů
je úžas a zázračnost.

Sir W. Hamilton, Přednášky o
metafyzice II, str.78

PŘEDMLUVA AUTORA

Z mnoha věhlasných myslitelů, které dala francouzská škola osmnáctého století filosofické soustavě, která je budována pouze na rozumových základech, vyzdvihuje jeden z nejnadanějších Victor Cousin na Maien de Birana jako na filosofa nejoriginálnějšího. V jeho přerodu lze spatřit změnu, která se děla potichu a nevědomky vlastně i při změně Evropy jako celku v průběhu celého osmnáctého století. De Biran začal svou éru slepou vírou v Condillaca a materializmus. Je jako duch, který se zuby nehty snaží objasňovat pravdu se sveřepou svědomitostí a přitom roste uprostřed přemítání o záhadách a jevech, které teoriemi Condillaca nejde vysvětlit. On se totiž odvolává pouze na své smysly. Je pak nucen připojit k životu animálnímu- který je charakterizován potřebami těla, puďy, pohyby a fyzikálními a chemickými procesy i život druhý, který nazývá lidský, a ze kterého vychází svobodná vůle a sebevědomí. Tím přichází ke spojení ducha s hmotou, ale pořád mu něco chybí. Nějaký klíč ke smyslu, k zázraku, který ani jedna z úrovní sama o sobě není schopna vysvětlit. A tak dochází tento velký myslitel k třetí substanci lidské existence a to k lidské duši.

„Nejsou tu,“ říká tento filosof na konci svého posledního a nejvznešenějšího díla,“ pouze dva principy, které v člověku stojí proti sobě, ale jsou tu principy tři. V každém člověku je trojí život a tři řády nebo trojí druh schopností i potřeb. A i když by měly být všechny v harmonii a souladu, stále zbývá jeden vyšší rys a přirozenost, který zpravidla nebývá uspokojen. Ten rys , který nám vnitřně umožňuje cítit pravdu, že je ještě jiné štěstí, jiné znalosti a jiná dokonalost nad veškerým lidským štěstím, veškerým lidským věděním i nad veškerou rozumovou či morální dokonalostí, kterou je člověk a lidstvo schopno.“

Protože však filosofie stejně jako román vychází z materie tak subtilní, že ji lze považovat za absolutní abstrakci, která je abstraktní natolik, že ji můžeme považovat skoro za zázrak, pak i románový příběh Podivné historie, kdy laický zbloudilý hrdina tohoto románu, který jde svou cestou s nejbázněnějšími nápady, může dojít stejného cíle , jako badatel zkoumající filosofii vědeckými metodami. Tomu však výzkum přinese zjevně velkolepější zážitky a zkušenosti, než jaké by mohla fantazii poskytnout pouhopouhá románová fikce. De Brian tento cíl popisuje takto:

„Vztahy, které existují mezi těmito třemi životy, které jsou žity v člověku, lze podrobit analýze, ale i když tyto úvahy patří mezi nejkrásnější a vzrušující, náleží také mezi ty nejobtížnější. Filosofie stoiků nám ukazuje, jak může být vše v životě povzneseno k nejvyššímu stupni. Avšak tento způsob uvažování se vzdaluje chápání života jak pouhé animální existence a zcela se jí nedostává jakéhokoliv duchovního rozměru. Pouze křesťanství obsahuje celého člověka. Neznetvořuje žádnou stránku jeho povahy a bere v úvahu jak jeho slabosti tak i poklesky aby jej vedla k cíli za současného vysvětlování vyšší síly.“

Věty, které jsem zde citoval obsahují i jeden z cílů, kvůli kterému jsem tuto povídku napsal. A uvádím je zde jen proto, abych uznal nikdy nedocenené závazky, které by měli uznat i ti nejvážnější a nejhlubší myslitelé

vůči spisům třeba i toho nejlehčího rázu, protože to byla ta fantasknost, která je vybudila buď k oponentuře a zatracení nebo k prokázání právě té fantasknosti.

V této knize však píše román, který by neměl člověka nutit k otevírání encyklopedií, nechci konstruovat pojednání které bude spíš vypadat jako učebnice. Právě proto je román prostředím, které může „oděno do pohádkové fikce“ sdělovat „závažné pravdy“.

Dovolím si předpokládat, že mi nikdo nebude vyčítat použití některých zázračných fikcí, které byly jsou a budou výsadou beletrie.

O epice jako o nejvyšší formě romantické slovní tvorby kdysi řekli kritikové, že je pro ni nadpřirozeno- tedy fikce nezbytná. A rodákům Shakespeara stejně jako tomu pokolení, které stále studuje záhady Goethova Fausta nemusím vysvětlovat, že i drama se chopilo téže výsady jako epika. Román a vůbec próza má svoje dědické právo na říši tajemna. A zájem o tajemné věci a děje můžeme najít i v nejranější tvorbě, kterou současná literatura převzala a které možná vzniklo už ve ztracených povídkách z Milétu a právo takovéto zájmy probouzet je nezadatelné románové próze již od dob Telemachovy epopeje přes půvabné fikce o Undině až k velkolepým satirám v Gulliverových cestách. Ano a nyní až k zázračným žvlům, poměrně obyčejným, které teď chrání před zapomenutím hrad Otranto a starý anglický baron.

Pravou příčinou, proč jsou nadpřirozené jevy nepostradatelné při koncipování epických básnických výtvorů, se mi zdá že je bez právě oněch zákmitů nadpřirozena by člověk pozbyl svoje člověčenství a že by i příroda ztratila své kouzlo.

Již zmíněný spisovatel, o kterém se současná kritika vyjadřuje jako o hlubokém a zbožném mysliteli říká:

„Je snad hloupé přiznat, že věříme v Boha ne snad z důvodu, že je skrytý ve všem kolem nás, nýbrž na základě toho nadpřirozeného, co je skryto v samotném člověku, a čím jediným se člověk může přesvědčit o jeho existenci? - Člověk projektuje Boha, protože člověk se povznáší svým rozumem nad přírodu a mocí svého rozumu si sám sebe uvědomuje jako síly nejen nezávislé na přírodě, ale mnohdy stojící proti ní a také síly schopné odporovat přírodě, přemáhat ji a ovládnout ji.

Pokud bude čtenář věnovat pozornost výše uvedenému důkazu, ze kterého jsem uvedl jen špičku ledovce, myslím si, že uvidí hlubší důvody, které mne vedly k použití fikce a nadpřirozených jevům, než pravidla, která nadiktovali kritikové jako objevy tohoto století. Objeví také, že bez použití těchto fikcí by bylo velmi pracné možná nemožné se podívat na přírodu právě oním vnitřním smyslem člověka, aby mohl spatřit to, co je za ní a nad ní. Ale na druhou stranu spisovatel nemůže použít z pramenů nadpřirozena více hrůzy a utrpení, než je potřeba k probuzení zvědavosti v době, ke které se svým slovem obrací.

V našich mozcích je v současné době (pozn. předmluvu psal Lytton v roce cca 1860) zakódovaná potřeba ve všem hledat příčinu. Současní lidé se neradi radují z nadpřirozeného jako dětská duše z minulých časů. Řeknu třeba: „To je velmi neobvyklé,“ a vzápětí dodají „a jaké to má vysvětlení?“. Jestliže jsem si jako autor vypůjčil od vědy některé poznatky, předpokládám že žádný myslící čtenář a už vůbec ne žádný vědec, nebude považovat tyto závěry za útok. Vzal jsem tyto výňatky právě jen proto, abych pomoci posledních objevů vědy dokreslil rámeček děje.

Samozřejmě podle pochopitelných uměleckých pravidel musím příběh vypravovat s největší věrohodností a upřímností. Nemohu přece vypravovat příběh, ze kterého je patrné, že mu sám vypravěč nevěří. A když nakonec čtenář skrz mlhu příběhu uvidí to, co jsem mu chtěl příběhem nakreslit: V prvé řadě obraz přírody smyslné, bezduché, takové jakou ji chápe materialista. Za druhé obraz rozumu, který zatvrzele odmítá jakékoliv disputace o duchovnu, protože pro něj neexistují materiální důkazy, čímž se vydává na cestu všemožných omylů a zmatků, než se mu podaří zakotvit v prosté víře spojující filozofa s dítětem. A za třetí obraz bloudícího snílka, ale čisté duše, která na této zemi hledá až příliš prostředky a postupy, jak oddělit duši od rozumu až sama hledáním rozum mezi hvězdami ztrácí.

Jestli je v následujících řádcích nějaká cenná pravda, musí každý čtenář zjistit sám. A pokud bude o všem pochybovat a každou takovou pravdu popírat, třeba i v tomto mém myšlenkovém procesu, může narazit na

svou vlastní pravdu, která jej potěší.

„Většina Aesopových bajek- praví Montaigne ve svém rozkošném pojednání „O knihách“- má různý smysl i výklad a a mythologové zvolili ten, který se s onou bajkou nějak dotýká. Ale většinou jsou to jen první výklady, které se samy nabízejí, proto musí být jen povrchní. Ale ty jiné, které tu jsou také, jsou mnohem životnější, důležitější a niternější, ale k těm se mythologům proniknout nepodařilo a,“ dodává Montaigne „stejně jako mně“.

ÚVOD PŘEKLADATELE (Karel Weinfurter 1917)

Většina čtenářů bude číst tuto knihu pro svou zábavu jako kterýkoliv jiný román nebo novelu. a třebaže mnohým z čtenářů se budou události zdát podivné a fantastické, možná nápaditější než příběhy jiných knih, přece jen v něm nezanechají hlubší stopu a zanedlouho na ně zapomenou. Možná někdy o nich řeknou, že to bylo romantické a divné.

Ať mi to tito čtenáři nemají za zlé, ale nejsou to oni, pro které píši tyto řádky. Mluví zde pouze k těm, kteří v duši cítí, že kromě pozemského života a kromě viditelné formy jsou ještě jiné formy existence za oponou našich smyslů.

Takových čtenářů nebude mnoho, ale právě u nás v Čechách snad poměrně mnohem více, než jinde- díky osudové nutnosti. Těto hrstce duší, které vesměs prošly ostnatými branami utrpění- jedni jen některou, jiní mnohými- chci říci, že tato kniha mluví ve fiktivní formě o nejvyšších pravdách, dnes ještě zakrytých lidskému rozumu, ale zjevených lidskému citu.

Napsal jsem „dnes ještě“, možná zítra to již tak nebude (píši tyto řádky v září roku 1917), neboť žijeme v době, kdy započaly změny a převraty hlásané a dávno zjevené již před tisíciletími v dobách, kdy celá Evropa byla ještě mrtvou pouští a kdy přes místa, kde dnes stojí velké metropole se proháněli diluviální tvorové.

Těm duším pouze napovídám, aniž bych chtěl být poslem nových pravd a nauk (pravda je přece tak strašně stará), že je podle názorů těch, kteří v ě d í, blízko doba, kdy bude lidský duch donucen vykročit na jiné cesty a jinými směry, než dosud. Doba, kdy zapomenuté pravdy uložené doposud v mýtech, bájích a pohádkách a zejména tlejících také v dávných rukopisech a středověkých svazcích knihoven (zejména tajné knihovny Vatikánské a knihovny cařihradské, již po staletí nepřístupné) budou zjeveny a kdy dnešní vrcholné vítězství a objevy exaktní vědy, ve které se hledá neochvěvnost a stabilita, ale která se přesto mění každou hodinu, budou zapomenuty jako jitrní obláčky minulého jara.

Dnešní světová válka objevila již nesčetně klamů. Ukázala nám klam „civilizace“, „morálky“ i faleš „lidského pokroku“. Další klamy, zdá se, budou se před očima pozorných pravděpodobně hroutit i nadále. a není tak pevný sloup, který by obstál v úderech, které již v dálce duní.

Těm duším, které tuší, že se něco blíží, nikoliv něco světského ale něco čistě duchovního rázu, bych chtěl jen připomenout, pokud to už samy nevytušily:

Králem je myšlenka a hmota je jen sluhou. Jenom myšlenkou je možné všeho dosáhnout a ne hmotnými skutky, protože ty jsou pouze důsledkem myšlenky, stejně jako je myšlenka matkou hmoty. Kdo tento jednoduchý zákon, zjevovaný nejstarší symbolikou (a také nesčetnými příslovími) dokáže prožít a plně pochopit, stane se bezvýhradně vládcem svého osudu.

Tolik všeobecně.

A vzhledem k Bulwerově práci, kterou teď překládám v době tak pohnuté, musím jen podotknout, že autor nucen požadavky své doby a svým vlastním postavením neměl odvalu sdělit ve své předmluvě plnou pravdu. Z jeho předmluvy je zřejmé, že se omlouvá jak za námět románu, tak za jeho formu i za použití okultních a mystických myšlenek. Kdo však četl jeho román „Zanoni“ a kdo přečte i toto dílo, zajisté uzná, že pan Bulwer

Lytton nejen ovládl velkou literaturu, pojednávající o tajných vědách, tehdy však přístupných, ale že i on sám byl v nitru proniknut těmito naukami, protože jinak by nemohl v tomto díle dojít k filosofickým a morálním závěrům, které nám předkládá. Jen ten, kdo věnoval mnoho hodin bádání a rozjímání o těchto hlubokých pravdách, dovede pochopit hloubku a dosah myšlenek v obou zmiňovaných dílech, která se dle mého názoru navzájem doplňují. A pokud ještě navíc dokázal s lehkostí vlastní jen velkému duchu udržet čtenářovu pozornost i uměleckou úroveň, svědčí to o jeho geniálnosti.

V následující knize je mnoho myšlenek. Některé je dobré brát doslova, jiné zas jen symbolicky. To také říká ve své předmluvě sám autor, ač to umně zakrývá jiným závojem. Bude tedy zcela na čtenáři, aby uhodl, pokud je jeho srdce otevřené, kde je doslovná pravda a kde je symbolika. Ne nadarmo jsem na začátku zmiňoval, že myšlenka je králem.

Bulwer velmi dobře znal umění psát mezi řádky. A kdo přijde na jeho znakovou mluvu (obyčejnému oku neviditelné), uchrání se v budoucnosti, možná ne tak vzdálené, mnohého zla a dokáže se obrnit a vyzbrojit tak, aby nezůstal jen mezi „povolánými“. Na vysvětlenou jenom dodávám, že příští vývoj lidstva se bude pohybovat po strmé křivce do výše. Ale křivkou vyššího řádu. Další evoluce lidstva povede podle všech známek k vývinu nových sil a nových schopností, jejíž působení bude však na jiné úrovni, než na které se pohybují dosavadní schopnosti. Jen čas rozhodne, jestli jsou tyto dohady správné.

Na Královských Vinohradech , v září 1917

Karel Weinfurter

PODIVNÁ HISTORIE

DÍL I.

Kapitola 1

Roku 18-- jsem se usadil s lékařskou praxí v jednom velmi velkém a bohatém anglickém městě, které budu označovat počátečním písmenem L. Byl jsem sice ještě velmi mladý, ale věhlas a odbornou reputaci jsem si získal odbornou publikací, která byla svým námětem první ve svém oboru a odbornou veřejností byla přijata velmi vstřícně. Studoval jsem lékařskou fakultu v Edinbugu a následně v Paříži a z obou těchto renomovaných škol jsem si přinesl jak chválu profesorů, tak i většinu znalostí, které mohou zajistit celou životní dráhu lékaře. Byl jsem jmenován členem lékařského kolegia a strávil jsem na stáži v nejrenomovanějších nemocnicích a klinikách po celé Evropě několik let. Chtěl jsem se pak vrátit a usadit se v Londýně samozřejmě se soukromou praxí. Nicméně osud tomu chtěl jinak a já se na jedné horolezecké výpravě v severních Tyrolích v Itálii setkal v malé vesničce bez spojení a v zimě s člověkem, který měl akutní zápal plic. Telefon tam tehdy neexistoval a mně nezbylo tedy nic jiného, než o něj pečovat dokud nepoleví třeskatá zima nebo dokud se pacient nezlepší natolik, že bude schopen transportu. Po necelém týdnu, kdy jsme byli zapadáni sněhem a závějemi se mi víc štěstím, než použitými léky podařilo dotyčného přivést zpět k normálnímu životu. Jaké bylo moje překvapení, když se z nemocného vyklubal kolega a autor, z jehož zkušeností patologa jsem část své práce čerpal. Julius Faber byl patologem v onom městě L..., kde se narodil a které nechtěl opustit. Ale jeho pověst jej samozřejmě předcházela široko daleko.

A tak jsem se potkal s člověkem, který byl nevědomky zakladatelem mého úspěchu. Po dobu, kdy se nemohl hnout ani mluvit a já se o něj staral si na mne zvykl jako na syna a zdálo se,

že si mě i oblíbil. Možná že bylo i důvodem to, že byl bezdětný a sám. Měl sice synovce, který zdědí jeho nemalý majetek, ale ten k medicíně neměl žádný vztah, takže když měl dědice pro jedno, cítil ve mě možného dědice a pokračovatele druhého, tedy svého díla i praxe. Ta myšlenka jej posedla a tak jsem souhlasil s tím, že budeme v pravidelném kontaktu buď písemném nebo telefonním a že budu o možnosti, že bych převzal jeho praxi vážně uvažovat. Myšlenka, že se stanu dědicem menšího lékařského impéria byla sice lákavá, ale zas mne vzdalovala od mého původního záměru usadit se s praxí v Londýně. Několik měsíců jsme si psali, až jednou mě doktor Faber překvapil razantním požadavkem, který podložil tím, že je již hodně starý a že chce přenechat praxi někomu zdatnému co nejdřív. Měl samozřejmě na mysli mne. Začal tvrdit, že stárne, ač jsem na jeho zdravotním stavu ani energii, se kterou jsme spolu konverzovali, nezjišťoval nic závadného. Přesvědčoval mne, že jeho pacienti si zaslouží dobrou péči a že už si dál nehodlá nechat platit za své služby, že už vlastně své pacienty považuje za své děti a jejich léčbu za své poslání. Věděl jsem, že mu na penězích nezáleží, ale jeho nápad byl poněkud pošetilý. Jak bych převzal praxi aniž bych si účtoval za své služby? Také jsem mu to řekl, ale on mi vysvětlil, že vše, co se týká jeho lékařské praxe je postaveno majetkově zvlášť a odděleno od jeho ostatních aktivit a že celou tuto horu včetně patentů a výnosů z licencí na léčiva bych za dva roky bezplatně převzal. Byl jsem mladý, a tato nabídka byla natolik lákavá, že se nabízím jednou za život. Navíc nejlákavější bylo, že se o mne zajímá jako o pokračovatele tak známá a prominentní osoba v lékařství. V této době mého mládí se zpravidla volila víc sláva a uznání, než okamžitý majetek, a tak i mne zlákal pocit, že někdo z tak velkomyslným pocitem mi umožní získat věhlas aniž bych byl nucen absolvovat praxi v hlavním městě. Nabídl mi, že mi bude

praxi předávat po dobu dvou let a pak se úplně stáhne do ústraní a bude si hledět jen svých koníčků a odpočinku.

Odešel jsem tedy do města L a přijal velkorysou nabídku doktora Fabera. Než skončily ty dva roky, myslím si, že moje úspěchy ospravedlnily volbu mého přítele, za kterou sklídl nejednu kritiku ze stran kolegů a odborné i laické veřejnosti a za jeho vydatného přispění moje úspěchy dosáhly tam, kam jsem se neodvážil ani doufat. Byl jsem velmi hrdý, že jsem mohl provést několik úspěšných prvooperací a vyléčit tím své pacienty, aniž bych ztratil jediný život. V životní dráze lékaře je nejzávažnější věc, když mu štěstěna přinese věhlas a uznání již záhy a on získá tu důvěru jak pacientů, tak i kolegů, které si normální cestou většina lékařů vydobude až po velmi dlouhé době praxe. Možná k onomu úspěchu přispěly i jiné okolnosti, které neměly nic společného s umem nebo praxí lékaře. Byl jsem ochráněn před podezřením, že jsem šarlatán nebo medicínský dobrodruh honící se za penězi a slávou už jen tím, že jsem pocházel z bohatého a starého rodu (z jedné kdysi tak mocné větve rodiny Fenwicků). A naše rodina vlastnila po několik staletí krásný a bohatý statek ve vedlejší Windermeru. Jakmile jsem dosáhl plnoletosti, zdědil jsem tento statek a okamžitě jej prodal, abych uhradil dluhy po otci, který měl jako známý starožitník a sběratel velmi finančně náročné hobby. Z prodeje zbyl dostatečný obnos i po úhradě dluhů, který by mne uživil jen z výnosů i kdybych neměl příjmy z lékařské praxe. Díky tomu, že jsem uhradil dluhy svého otce, získal jsem pověst poctivého a nezištného, a vždy do té doby vedla v Anglii k tomu, že se obecenstvo smíří s rychlým úspěchem a závist se rozvine jen maličko. Spolu s mými lékařskými úspěchy a pověstí jsem si tedy vydobyl takové společenské postavení, které mne podporovalo a zároveň tlumilo onu závist, která obyčejně úspěchy ničí nebo je

alespoň nechá náležitě zhořknout.

Doktor Faber se vzdal praxe přesně tak, jak slíbil na konci druhého roku mého pobytu v L. Navzdory svému tvrzení o chatrném zdravotním stavu se naopak rozhodl cestovat. Byl silné tělesné konstituce a jeho cesty byly dál a dál a naše korespondence byla méně a méně častá, až jednoho dne ustala úplně.

Pokud se týkalo mé praxe a provoz dalších zdravotních zařízení, měl jsem úspěch od začátku. Nebylo to nijak obtížné navázat na hvězdnou třicetiletou dráhu svého předchůdce. Přesto se díky tomu, že jsem byl již jen sám bez doktora Fabera, začaly zvedat hlavy konkurentů. Jedním z nejaktivnějších byl jistý doktor Lloyd. Byl to velmi temperamentní muž, ohnivý ve svých výrociích, o kterých mnozí říkali, že neztrácí ducha. Můj názor však byl, že je otázkou, jestli je duch přítomen tam, kde dost často chybí správný úsudek. Byl také vědecky aktivní, pokud můžeme za vědeckou aktivitu považovat činnosti, kde chybí důkladnost. Přesto se mu nedá upřít velká dávka chytrosti. Byl z těch chytrých lidí, kteří jsou natolik těkaví, že se nejsou schopni plně pohroužit do své práce jako svého poslání. Patřil k těm lidem, kterými se bohužel pomalu zaplňuje náš svět, kteří svou práci vykonávají jako nutnou rutinu, ale jejich myšlenky a tužby je vedou k jiným věcem, které je lákají podstatně víc. Proto bývají takoví lidé ve svém oboru nepřilíš vynalézaví, ač v jiných věcech zejména pokud je nevykonávají jako práci, jsou vynalézaví aktivní až k výstřednostem. Stejně tak jsou ochotni okamžitě uvěřit výstřelkům módy nebo posledních neověřených výzkumů i ve svém oboru a zamilují se do postupů nebo medikamentů a s chorobou vášní je aplikují. Tato vášeň je zcela cizí běžnému vědeckému přístupu, který zkoumá napřed všechny stránky s chladným pohledem a přijímá a aplikuje až po dokonalém zvládnutí a seznámení se z celou škálou dopadů

a dalších studií.

Doktor Lloyd byl uznávaný přírodovědec ještě předtím, než se stal praktickým lékařem. Začínal z chudých poměrů a jeho dalším způsobem obživy ještě předtím, než se stal lékařem, byla zvláštní zoologická zahrada vytvořená z vycpaných exponátů různé fauny, kterou doktor Lloyd vášnivě každým rokem rozšiřoval. Je zřejmé, že počáteční kariéra doktora Lloyda nebyla nijak závratná a do své pozice se dopracoval po dlouhých letech a mnohdy i díky tomu, že byl spíš víc všemi oblíbený než schopný.

Společnost v městě L se tehdy dělila na dva společenské okruhy. Jeden okruh ovládali podnikatelé a úspěšní a zámožní soukromníci a druhý okruh postavený na tradici privilegovaných šlechtických rodin, které obývaly onu část města nad tržištěm, která se nazývala Abbey Hill. Tito dalo by s trochou nadsázky říci aeropágové dbali o vdovy a dcery měšťanů, díky kterým město L tak vzkvétalo, asi obdobně, jako kdysi dámy z Mayfairu a Belgrave bděly nad ženami z Bloomsbury a Marylebonem.

Abbey Hill nebyl bohatý, ale čerpal svou moc soustředěním různých pomůcek čerpaných z různých druhů tradiční protekce. Abbey Hill měl vše své vlastní a nikdo jiný pro Abbey Hill nemohl pracovat. Měli své údržbáře, své cukráře, řezníky a nikdy neobjednali nic, z jiné části města. Obchody na Abbey Hill možná nebyly nejlépe zásobené, ale působily okázalým opovržením nad zbytkem města. Pokud někdo z jiné části města přišel do obchodu, dostalo se mu sice seriózního, ale lehce přezíravě opovržlivého přijetí, aby si návštěvník náležitě uvědomil, že se mu činí zcela nezasloužené dobrodiní, když není možné s ním veřejně opovrhovat.

Dámy z Dolního města (jak byla část pod Abbey Hillem nazývána již z dob tak dávných, jak by tomu bylo odjaktěživa) navštěvovaly krámky v Abbey Hill s posvátnou úctou a opouštěly

je s výrazy až exaltovanými. Protože v přítmí oněch starobylých tradičních zdí teprve poznaly, co je správné a co ne. Tedy to, co Abbey Hill schvaloval a naopak, co zaručeně zatracoval. V životě zejména pro určitý druh lidí znamená vědět od někoho jiného, co se má a co se nemá, velkou jistotu a do jisté míry i pohodlnost a dodává pocit, že jsme v právu ať nás toto přesvědčení stojí cokoliv. Takže tak rozhodoval Abbey Hill nejen o věcech mody, ale i dalších věcech, nad kterými si tradičně osoboval právo rozhodovat svou jemnou ale přitom nekompromisní rukou. Mezi jiným i o kvalitě lékařské péče a osobách lékařů povolených ale také zatracených. Tento zvyk se ale tradoval z dob, kdy můj předchůdce provozoval svou praxi a jeho um a věhlas donutil Abbey Hill poněkud slevit ze svých obyčejů. Ačkoliv byl můj předchůdce výslovně lékařem Dolního města, přednostou a ředitelem jeho nemocnice, domova péče o seniory a čestným primářem dalších několika ústavů, byl také rodinnými pouty spřízněn s nejpřednějšími měšťany a soukromníky, přesto jej Abbey Hill povolal, když se objevil nějaký případ ohrožující zdraví nebo i život vyšší společnosti v Abbey Hill. Od té doby, co se všeobecně vědělo, že Dolní město je domovem jednoho z nejslavnějších lékařů v celé zemi, Abbey Hill se blahosklonně rozhodlo, nepokořovat tuto celebritu jakýmkoliv soupeřem a shovívavě rozhodlo, že takový lékař, byť původem nedosahuje jejich výšin, je hoden péče i o občany Abbey Hillu .

Když můj předchůdce odešel na odpočinek, bláhově jsem očekával, že se Abbey Hill bude i nadále držet v zažitých kolejích a dál budu zastávat roli, která byla přiznána doktoru Faberovi, právě i díky jeho prohlášení, že jsem dostatečně úspěšný i vzdělaný, abych tuto poctu byl schopen přijmou. Moje domýšlivost byla podpořena i tím, že jsem již byl do mnohých rodin pozván na čaj, i to, že mnoho z členů jejich rodin mělo osobní zkušenost s mou praxí.

Avšak moje domyšlivost utrpěla poměrně silný otřes. Abbey Hill se decentně spíš postojem než veřejně vyjádřil, že nadešla doba, kdy by se měl vrátit ke svým pro jeden případ opuštěným tradicím, a že nadešla doba, kdy by měl místo dvorního lékaře Abbey Hill zastávat někdo, kdo sice může provozovat praxi v Dolním městě, buď z pohnutek filantropických nebo z nutnosti obživy, ale svou příslušnost k Abbey Hill skutečně vyjádří tím, že se zde i usídli.

Jistá Miss Brabazonová, stará panna nejistého věku, avšak s nepochybným a čistým rodokmenem, s malým jméním, o to větším nosem, o němž s velkým potěšením ráda poznamenávala, že je jasným důkazem jejího příbuzenského vztahu s Humpreyem, vévodou z Gloucesteru (se kterým opravdu velice často obědvala) byla vyslaná, aby se mne diplomaticky otázala, zda bych byl ochoten se nastěhovat do starobylého domu, stojícího na okraji Abbey Hillu. Tento dům kdysi obývali opati místního kláštera, proto se dodnes mezi místními označoval jako Opatský dům. Bylo zřejmé, že to, že stojí na okraji Abbey Hillu bylo směrodatné podle toho, jak Abbey Hill smýšlí i o mé maličkosti.

„Uznávám, že to je pro jediného člověka poměrně velký dům,“ řekla Miss Brabazonová se sladkým postranním a velmi výmluvným pohledem, až mne poplašila,“ avšak pokud by si člověk vašeho postavení a s vaším rodem Fenwicků zajistil tímto domem takové postavení mezi námi, nemusel by přeci nadále být sám, když se mu tedy nebude chtít, že?“

Možná jsem odpověděl až příliš příkře, než jak bylo třeba, že právě nepomyslím na to, že bych se stěhoval ze svého dosavadního domu a že pokud budou mé služby potřeba i na Abbey Hillu jsem jim plně k dispozici včetně institucí, které spravuji.

Za necelé dva dny se pak přestěhoval doktor Lloyd do Opatského domu a za necelý týden byl jmenován přednostou

lékařského domu v Abbey Hill. Tato volba byla sice provedena podle předpisů, ale bylo více než jasné, že za tímto zásadním rozhodnutím stojí vliv nejvyšší dámy z Abbey Hill s titulem : paní plukovníková Poyntzová.

„Doktor Fenwick,“ nechala se tato dáma slyšet,“ je vzdělaný, inteligentní mladý muž a samozřejmě gentleman každým coulem, avšak ve svém věku je poněkud povýšený, což by nebylo vhodné pro takovou funkci, jakou je bezesporu především péče o starousedlíky. Navíc je mezi námi nováček, a ještě jsme se dostatečně nepřesvědčili o jeho kvalitách, což je možná omluvitelné při hodnocení a výběru nových románů, nebo oblečení, ale nikoliv při věci tak tradičně závazné a důležité, jako je zdraví a život starousedlíků. Doktor Lloyd sice nemá tolik majetku a jmění, jako doktor Fenwick a nájem Opatského domu je nad jeho současné poměry, ale vyzvala jsem většinu vlivných rodin v Abbey Hill aby se se všemi zdravotními problémy obracely na nového lékaře z Opatského domu a pevně věřím, že i ostatní ze zbytku města „tam dole“, budou rádi následovat našeho příkladu a podpoří doktora Lloyda a jeho praxi. A tím bych považovala tuto otázku za vyřízenou.“ a tak také vyřízena byla.

Dr.Lloyd, který takto pevně uchopil podávanou pomocnou ruku, zanedlouho rozšířil vliv své soukromé praxe i vliv lékařského domu, na Abbey Hill, který tedy zrovna nebyl zlatým dolem pro praktického lékaře, ale i část podstatně výnosnějšího Dolního města.

Zatím jsem neměl důvod mu závidět, a také mne to moc netížilo. To, co mi ale přidělovalo větší a větší problémy byly naše neshody ohledně řešení nebo léčky některých případů. A na některých jsme se museli sejít a dohodnout, protože on byl hlavou lékařského domu a já zbylých institucí. Jeho diagnostické metody byly zastaralé a bránil se jakémukoliv pokroku a naše názory na ošetřování a léčbu byly spíše pravidelně v přímém rozporu. Jeho

vyšší věk jej vedl k přesvědčení, že bych měl ze slušnosti ustoupit, ale já jsem byl zvyklý aplikovat nejmodernější prověřené poznatky a nehodlal jsem ustoupit ani o píď.

Můj věhlas stoupal i mimo území města a častěji jsem dojížděl na stáže i do hlavního města. A moje ctižádost, která mi velela dosáhnout stůj co stůj uznání a velikosti svého předchůdce, mne vedla i k přesvědčení, že mi je lidstvo zavázáno a mělo by mi vyjádřit svůj vděk třeba i jen tichým oslovením a vzdáním holdu.

Nevím, jestli takové pocity vybudí příliš rychlý úspěch ve věku, ke kterému zpravidla nenáleží, nebo jde o vrozené dispozice, ale zdálo se mi, že u mne byl spouštěcím mechanismem rozvoje vlastnosti, která byla charakteristickým rysem mé povahy a tou byla pýcha rozumu.

Byl jsem sice pozorný a mírný ke svým pacientům, dokázal jsem se vcítit do jejich bolesti, byl jsem militantní až nepřátelský k opačným názorům i k těm, kteří je hlásali a které byly v rozporu s mými poznatky a mnohdy i jen teoriemi.

Zastával jsem nejmodernější přístup k vědeckým poznatkům, že to, co nelze změřit, není pravda. Tedy moje soudy byly přísně materialistické. Pohrdal jsem lidmi, kteří s vírou přijímali věci, které si nedokázali vysvětlit rozumem. Mou oblíbenou frází bylo, že vše se dá vysvětlit „zdravým rozumem“. Na druhou stranu jsem fanaticky obdivoval nové objevy a zcela jsem opomíjel fakt, že před každým novým objevem stojí napřed nápad a myšlenka, a naopak jsem zavrhoval každou novu myšlenku, která nebyla postavena na pevných základech materiálních pokusů a laboratorních zkušeností.

Tak jako jsem byl praktickým lékařem jak ze staré Broussaisovy školy, tak v názorech na svět a filosofii jsem byl rigidním zastáncem Condillaca. Věřil jsem, že nic není vrozené a že za všechny naše poznatky vděčíme přírodě a naší neomezené schopnosti poznávat.

Vliv církve a jejího učení jsem vždy přesně odděloval od exaktního vědění, a tak jsem nikdy nenapadal některé teorie plynoucí z až příliš zkosnatělého uplatnění církevních dogmat, ale odmítal jsem zásadně existenci duše jako třetího principu, který by mohl být shodně objeven jako mysl a tělo člověka.

Že by člověk mohl znovu obživnout, jak se píše v Bibli, byla pro mne otázka pouze a jen víry a nikoliv rozumu. Takže jsem víru ponechal náboženství a a vytěšnil jsem ji ze svého vědeckého uvažování. Co by mělo vlastně obživnout? Snad tělo? To, které je již několik chvil po pohřbení předmětem intenzivního rozkladu a mění se do jiných tvarů hmoty? Mysl? Ta , která je produktem organizace právě té hmoty, která tak rychle podléhá rozkladu? Ta mysl, která je stejným produktem organizace hmoty v těle stejně, jako když hudba je výsledkem organizace klapek, strun a ozvučné desky klavíru? Mysl následuje stejnou degeneraci jakou prochází tělo. A poškození mozku může v kterémkoliv věku najednou zničit i rozum , a to i kdyby to byl mozek Platona nebo Sokrata.

Ale ten třetí princip, ta duše? To něco, co údajně sídlí v těle a může tělo přežít? Kde by tedy byla duše ukrytá, když ji dosud nikdo neobjevil? Kde se schovává před slídivým okem anatoma? a kam se schová, když filosofové a psychologové ji nemohou jinak určit, než jako součást fungující mysli, tedy mozku? Mohu ji snad zredukovat na pouhý smysl pro morálku, který se mění podle výchovy, okolností, tělesné konstituce a místa zrození? Ale i smysl pro morální hodnoty může být zcela zničená pouhou horečkou a je lhostejné, jak morálně na výši byli lidé před onemocněním.

Tak jsem uvažoval v době, o které vyprávím. Byly to myšlenky převzaté a nepůvodní, ale také kontroverzní vůči platné morálce. Přesto jsem je hýčkal a podporoval, jako by to byly pravdy, které jsme objevil já sám. k oponentům jsem byl samozřejmě nesnášenlivý,

dokonce jsem je zavrhoval a opovrhoval jimi, jako lidmi, kterým se říká tmáři a nevzdělanci. Asi bych se ve svém přesvědčení dokonce i utvrdil, kdybych nadále pokračoval ve svých úspěších a svoje myšlenky vykládal spolu s těmi převzatými na přednáškách a sympoziích až bych svou osobnost vtisk do toho systému, který by mi na oplátku udělil i titul autority v té sektě, která definuje člověka jako život hmoty mezi zrozením a smrtí.

Možná že i to, co jsem nazýval pýcha rozumu, bylo zčásti dáno i mou konstitucí. Byl jsem sportovec a měl jsem vypracované tělo atleta. Dokonce jsem byl mezi sportovci Severních Atén uznáván pro nejedno vítězství v místních atletických soutěžích. Snažil jsem se svůj tělesný stav udržovat pořád na dobré úrovni, i když mi v tom soustředění a duševní práce úspěšně bránila. Přesto jsem se mohl kdykoliv spolehnout na svou sílu i obratnost. Proto jsem zřejmě podvědomě vyzařoval postoj jako obrněný rytíř z dávných dob, který se cítí v bezpečí ve své ocelové zbroji a je schopen zdolat celé houfy nepřátel. A tak pocit fyzické síly a rozumové převahy a ještě obě nasměrované na pomoc druhým, ze mne udělal pánovitého a mnohdy zpupného a namyšleného. Tyto moje chyby paradoxně neškodily mému povolání. Naopak, protože jsem svoje názory prezentoval navenek klidným a důstojným způsobem, který sice netoleroval odpor, ale navenek působil jako oáza uvědomění si vlastní hodnoty a sebejistoty, přitahoval ty spousty nejistých a o sobě pochybujících, kteří jsou tak rádi, když mohou zakotvit v přístavu rozhodnutí, která nemusí udělat sami.

